

ΝΕΟΙ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟΙ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΙ

Στο πλαίσιο της φιλοσοφίας που προωθεί η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, τη μετάβαση δηλαδή από τις εφάπαξ επιδοτήσεις στην παροχή δανεισμού με ιδιαίτερα ευνοϊκούς όρους αλλά και την ανάγκη προσέλκυσης ιδιωτικών κεφαλαίων ως εχέγγυο βιωσιμότητας των αναλαμβανόμενων επενδύσεων, το Υπουργείο Οικονομίας Ανταγωνιστικότητας και Ναυτηλίας (ΥΠΟΙΑΝ) σε συνεργασία με τον Όμιλο της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (ΕΤΕπ) προωθεί τη δημιουργία μοντέρνων χρηματοδοτικών μηχανισμών κύριο χαρακτηριστικό των οποίων αποτελεί ο πολλαπλασιαστικός χαρακτήρας των διατιθέμενων κεφαλαίων η αποπληρωμή των οποίων θα οδηγήσει σε επανεπένδυσή τους σε νέες δράσεις. Τα κύρια χαρακτηριστικά των νέων χρηματοδοτικών πρακτικών συνοψίζονται ως εξής:

- **Ανακύκλωση (Revolving):** χορήγηση δανείων με ευνοϊκούς όρους, το ποσό αποπληρωμής των οποίων επαναχρηματοδοτεί νέα έργα (δυνατότητα μελλοντικής επαναξιοποίησης πόρων).
- **Μόχλευση (Leverage):** δυνατότητα συνδυασμού δανείων με ιδιωτικούς πόρους (προσέλκυση ιδιωτικών κεφαλαίων).
- **Πηγές Κεφαλαίων (Sources of funding):** διάθεση πόρων από τα επιχειρησιακά προγράμματα (σε εθνικό ή περιφερειακό επίπεδο) και συνδυασμός τους με πρόσθετη χρηματοδότηση από την ΕΤΕπ.
- **Διαχείριση Κεφαλαίων (Fund of funds):** κεντρική μονάδα διαχείρισης περισσότερων του ενός ταμείων.

Το ΥΠΟΙΑΝ συμμετέχοντας ενεργά στις παραπάνω πρωτοβουλίες, και συνεργαζόμενο στενά τόσο με την Επιτροπή όσο και με το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων και την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, συμμετέχει στις ειδικές πλατφόρμες δικτύωσης για τη πρωτοβουλία JEREMIE και JESSICA. Αυτές οι πλατφόρμες δικτύωσης θα αποτελέσουν ένα ανοικτό φόρουμ για την ανταλλαγή πληροφοριών, καθοδήγησης και καλής πρακτικής. Αναμένεται ότι θα διευκολύνουν, θα διευρύνουν και θα βελτιώσουν την εφαρμογή των πρωτοβουλιών JEREMIE και JESSICA στη χώρα.

JEREMIE

Υλοποίηση της πρωτοβουλίας στη χώρα έως σήμερα

Βασικός στόχος του JEREMIE είναι η ενίσχυση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων μέσω των Διαρθρωτικών Ταμείων με τη χρήση επιστρεπτών ενισχύσεων (δάνεια, εγγυήσεις, συμμετοχές σε επιχειρηματικά κεφάλαια κ.λπ – αλλά όχι επιχορηγήσεις). Αυτό δύναται να έχει πολλαπλασιαστικά οφέλη γιατί στα κονδύλια που δεσμεύονται για την εν λόγω πρωτοβουλία από τα Διαρθρωτικά Ταμεία δύναται να προστίθενται και κονδύλια της ΕΤΕπ. Το γεγονός ότι οι ενισχύσεις που δίνονται στις ΜΜΕ είναι ανακυκλούμενες, επιτρέπει τη συνεχή ανατροφοδότηση των πόρων που κατευθύνονται στις δράσεις αυτές. Μεταξύ των βασικών αιτιολογιών για την υιοθέτηση της πρωτοβουλίας είναι ότι οι επιχορηγήσεις από τα Διαρθρωτικά Ταμεία μετά το 2013 ενδέχεται να μειωθούν και για το λόγο αυτό πρέπει να προετοιμασθεί η μετάβαση σε βιώσιμα μέτρα πολιτικής και επαναχρησιμοποιούμενα χρηματοδοτικά μέσα. Σημειώνεται επίσης ότι στο πλαίσιο της οικονομικής κρίσης, η Ε. Επιτροπή καλεί μέσω του recovery plan τα Κράτη Μέλη να

επιταχύνουν την υλοποίηση των σχετικών πρωτοβουλιών, ως ένα μέσο ανακούφισης και μείωσης των επιπτώσεων από την κρίση.

Η Ελλάδα είναι μεταξύ των χωρών που επέλεξαν να εφαρμόσουν την πρωτοβουλία JEREMIE ως χρηματοδοτικό εργαλείο για την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ. Στο πλαίσιο αυτό επιλέχθηκε η υλοποίηση της πρωτοβουλίας μέσω σύστασης Ταμείου Χαρτοφυλακίου (JEREMIE Holding Fund) με διαχειριστή αυτού το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων (ΕΤαΕ), σύμφωνα με τις δυνατότητες που προβλέπονται στο άρθρο 44 του Καν 1083/061. Θα πρέπει να γίνει γνωστό ότι η σύσταση και διαχείριση του JEREMIE Holding Fund θα μπορούσε να γίνει από οποιοδήποτε άλλο φορέα, αλλά κρίθηκε ότι το κόστος ίδρυσης τέτοιου φορέα θα ήταν υψηλότερο, οι διαδικασίες πιο χρονοβόρες και το επίπεδο τεχνογνωσίας και η εμπειρία διαχείρισης σε χαμηλότερο επίπεδο. Βασικός ρόλος του διαχειριστή του Holding Fund είναι να συνθέτει τις προδιαγραφές για τα Επιχειρησιακά Σχέδια (προϊόντα) και να επιλέγει τους ενδιαμέσους οργανισμούς (π.χ. χρηματοπιστωτικά ιδρύματα), να παρακολουθεί και να υποβάλλει εκθέσεις/αναφορές σε σχέση με τις επενδύσεις, να προσελκύει κοινοπραξίες επενδυτών, να συνεργάζεται στενά με τις εθνικές/περιφερειακές αρχές κ.λπ. Το Ταμείο Χαρτοφυλακίου θα επιλέξει επίσης (μέσω ανοικτής διαδικασίας και με συγκεκριμένα κριτήρια) τους κατάλληλους Ενδιάμεσους Οργανισμούς (financial intermediaries) για τη χορήγηση των ενισχύσεων στις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις. Για το σκοπό αυτό σε επίπεδο προγραμματικού σχεδιασμού έχει δεσμευθεί από το ΕΠ «Ανταγωνιστικότητα & Επιχειρηματικότητα» και τους σχετικούς Άξονες Προτεραιότητας των 5 μεταβατικών περιφερειών το ποσό των 100 εκ ευρώ. Συντονιστικός φορέας και συνομιλητής της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων είναι το ΥΠΟΙΑΝ/Γενική Γραμματεία Επενδύσεων και Ανάπτυξης.

Για την υλοποίηση της προαναφερόμενης συνεργασίας υπεγράφη τον Αύγουστο του 2006 Μνημόνιο Συνεργασίας μεταξύ του ΥΠΟΙΑΝ και του Ευρωπαϊκού Ταμείου Επενδύσεων. Στη συνέχεια στις **26 Ιουνίου 2007**, στο πλαίσιο της 10ης Επιτροπής Παρακολούθησης για το Γ΄ Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης 2000 – 2006, υπεγράφη μεταξύ του ΥΠΟΙΑΝ και του Ευρωπαϊκού Ταμείου Επενδύσεων (ΕΤαΕ) Σύμβαση Χρηματοδότησης (Funding Agreement) μέσω της οποίας ρυθμίζονται ειδικότερα ζητήματα για την υλοποίηση της πρωτοβουλίας JEREMIE στην Ελλάδα. Με βάση τη Σύμβαση Χρηματοδότησης, και κυρίως τα όσα ορίζονται στο άρθρο 6 αυτής, η Ελληνική Δημοκρατία αναλαμβάνει να καταβάλει στο Ταμείο Χαρτοφυλακίου JEREMIE το ποσό των 100 εκατ. ευρώ μετά την έγκριση των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων (ΕΠ) από την ΕΕ και την καταβολή από την τελευταία των αντίστοιχων ποσών (προκαταβολών). Το ποσό αυτό προτείνεται να διατεθεί από το ΕΠ «Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα» και από τα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα (σχετικοί Άξονες Προτεραιότητας μεταβατικών περιφερειών). Η κατανομή των σχετικών πόρων από τα επιμέρους Επιχειρησιακά Προγράμματα αναφέρεται στην υπ' αριθμ. 39481/ΕΥΣ 5227/1.9.2008 ΚΥΑ σύστασης του

¹ Το κανονιστικό πλαίσιο της πρωτοβουλίας είναι αυτό που διέπει τα διαρθρωτικά ταμεία της ΕΕ για την περίοδο 2007 – 2013. Το πλαίσιο αυτό περιλαμβάνει τα άρθρα 36,44 και 78 του Κανονισμού 1083/2006 του Συμβουλίου, τα άρθρα 43 - 46 του Κανονισμού 1828/2006 της Επιτροπής και τους σχετικούς κανόνες επιλεξιμότητας των κανονισμών των Διαρθρωτικών Ταμείων.

Ταμείου Χαρτοφυλακίου (ΦΕΚ Β/1751/1.9.2008). Σε ότι αφορά στο ύψος του διαχειριστικού κόστους το οποίο θα πληρώνεται από το ελληνικό δημόσιο στο ΕΤαΕ ως διαχειριστή του Ταμείου Χαρτοφυλακίου, αυτό συμφωνήθηκε σε σχετική αλληλογραφία που έχει υπογραφεί και από τις 2 πλευρές (ΕΤαΕ – Ελληνικό δημόσιο εκπροσωπούμενο από το Γενικό Γραμματέα Επενδύσεων και Ανάπτυξης) στις 23 Οκτωβρίου 2008, και αποτελεί παρακολούθημα της Σύμβασης Χρηματοδότησης, σύμφωνα και με το άρθρο 10 αυτής. Ανέρχεται στο 1.3 % του συνολικού ποσού ετησίως.

Διευκρινίζεται ότι η μεταφορά του ποσού των 100 εκ. ευρώ στο λογαριασμό JEREMIE Holding Fund του ΕΤαΕ λογίζεται ως ενδιάμεση πληρωμή για την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και κατ' επέκταση το ποσό που αντιστοιχεί στο ύψος της κοινοτικής συνδρομής, μπορεί να ζητηθεί με αίτημα πληρωμής προς την ΕΕ. Στην περίπτωση που τμήμα του ποσού δεν διατεθεί σε ΜΜΕ έως το τέλος της προγραμματικής περιόδου (2015), η αναλογούσα κοινοτική συνδρομή επιστρέφει στον κοινοτικό προϋπολογισμό.

Επίσης, με σχετική ΚΥΑ συστάθηκε το 2007 το απαιτούμενο επενδυτικό συμβούλιο (Investment Board) σε εθνικό επίπεδο του οποίου 4 μέλη ορίστηκαν από τον Υφυπουργό Οικονομίας και Οικονομικών, 4 από τον Υπουργό Ανάπτυξης και 1 εμπειρογνώμονας με εξειδικευμένη εμπειρία στον χρηματοπιστωτικό τομέα ορίστηκε από τον Υπουργό Οικονομίας και Οικονομικών. Η σχετική Απόφαση επικαιροποιήθηκε μετά από τη συνένωση των δύο Υπουργείων, και το Επενδυτικό Συμβούλιο έγινε επταμελές από εννιαμελές. Οι αρμοδιότητες του Επενδυτικού Συμβουλίου περιγράφονται στην ΚΥΑ σύστασης του Ταμείου Χαρτοφυλακίου και αφορούν στην εποπτεία της στρατηγικής και της προόδου των εργαλείων στη χώρα, στην έγκριση της επενδυτικής στρατηγικής και προϊόντων που θα υλοποιηθούν (κατόπιν πρότασης του ΕΤαΕ), στην έγκριση των επιχειρηματικών σχεδίων και των τροποποιήσεών τους κ.λπ. Συγκαλείται τουλάχιστον μία φορά το εξάμηνο. Το Επενδυτικό Συμβούλιο έχει συγκληθεί έως σήμερα 5 φορές και αναμένεται η επόμενη συνεδρίασή του στις 7/05/2010.

Περίληπτικά, οι σημαντικές ημερομηνίες για την υλοποίηση της πρωτοβουλίας στη χώρα είναι οι εξής:

26 Ιουνίου 2007 – Υπογραφή Σύμβασης Χρηματοδότησης (funding agreement)

16 Οκτωβρίου 2007 – Τελικό Σχέδιο "Gap Analysis" εστάλη σε ΥΠΟΙΑΝ (η σχετική μελέτη ανατέθηκε από την ΕΤΕπ σε ανεξάρτητους μελετητές προκειμένου να διαπιστώσει κενά χρηματοδότησης στη χώρα και να προτείνει λύσεις μέσω του JEREMIE)

16 Απριλίου 2008 – Επιτροπή Παρακολούθησης ΕΣΠΑ

13 Μαΐου 2008 – Αποστολή στο ΥΠΑΝ του Α' σχεδίου προϊόντος

19 Μαΐου 2008 – Αποστολή σε ΕΕ του Α' σχεδίου προϊόντος

1 Σεπτεμβρίου 2008 – Δημοσίευση σε ΦΕΚ της ΚΥΑ σύστασης Ταμείου χαρτοφυλακίου JEREMIE

23 Οκτωβρίου 2008 – Υπογραφή επιστολής Διαχειριστικού Κόστους από ΓΓΕΑ

6 Νοεμβρίου 2008 - Δημοσίευση σε ΦΕΚ της σύνθεσης του Επενδυτικού Συμβουλίου

Νοέμβριος 2008 – Επικαιροποιημένο σχέδιο προϊόντος – στην παρούσα φάση είναι σε διαβούλευση με το ΕΤαΕ και το ΥΠΑΝ

Ιούνιος 2009 – Άνοιγμα λογαριασμών JEREMIE από το ΕΤαΕ στην Εθνική Τράπεζα

- Πληρωμή των 100 εκατ. ευρώ στο JEREMIE από το ΥΠΑΝ και ΥΠΟΙΟ
- Υπογραφή της ΥΑ για την τροποποίηση της σύνθεσης του επενδυτικού Συμβουλίου
- Σεπτέμβριος 2009 - Έγκριση των προδιαγραφών του πρώτου επενδυτικού προϊόντος (Funding Risk Sharing) από το επενδυτικό συμβούλιο και αναμονή έγκρισης της δημοσίευσης της προκήρυξης για την επιλογή πιστωτικού ιδρύματος για την συνχρηματοδότηση και υλοποίηση του προϊόντος αυτού.
- Απρίλιος 2010 - Έκδοση ΥΑ για την τροποποίηση του Επενδυτικού Συμβουλίου.

Προτεινόμενα Χρηματοδοτικά εργαλεία

Είχε προταθεί στο ΥΠΟΙΑΝ από το ΕΤαΕ ένα χρηματοδοτικό προϊόν το οποίο αποτελείται από δύο υπο-προϊόντα.

• Το πρώτο υπο-προϊόν ονομάζεται Funded Risk Sharing (συνολικού ύψους 45 εκ €) και αφορά σε χορήγηση δανείων (έως 100.000 €) σε πολύ μικρές και μικρές επιχειρήσεις (υφιστάμενες ή προσφάτως ιδρυθείσες) σύμφωνα με την έννοια των κοινοτικών κανονισμών. Προτείνεται από το ΕΤαΕ επιτόκιο χαμηλότερο από της τραπεζικής αγοράς (πρόταση του ΥΠΟΙΑΝ ωστόσο ήταν να ακολουθηθεί πολιτική μηδενικού επιτοκίου).

• Το δεύτερο υπο-προϊόν αφορά στην ανάπτυξη ενός εργαλείου cash collateral (κατάθεση χρηματικού ποσού εν' ίδει εγγύησης) το οποίο απευθύνεται σε υπό ίδρυση «start ups» και προσφάτως ιδρυθείσες επιχειρήσεις (με περίοδο λειτουργίας μικρότερη των 24 μηνών), η δανειοδότηση των οποίων θεωρείται υψηλού ρίσκου από το χρηματοπιστωτικό σύστημα (συχνά οι επιχειρήσεις αυτές δεν διαθέτουν τις απαιτούμενες εξασφαλίσεις). Το συγκεκριμένο προϊόν ουσιαστικά συνίσταται στη διασφάλιση των χρηματοπιστωτικών φορέων έναντι των ανωτέρω κατηγοριών επιχειρήσεων σε περίπτωση που δεν καταφέρνουν να ανταποκριθούν στους όρους του δανείου τους (δύναται να ανέλθει σύμφωνα με την πρόταση του ΕΤαΕ έως 60% του ύψους του δανείου και με ανώτατο όριο τα 30.000 € - πρόταση του ΥΠΟΙΑΝ είναι να αφορά σε 80% του ύψους του δανείου).

Τελικά στην παρούσα χρονική περίοδο, έχουν εγκριθεί οι προδιαγραφές του πρώτου προϊόντος μετά την ενσωμάτωση σε αυτό των προδιαγραφών του δεύτερου (cash collateral) και αναμένεται η έγκριση της δημοσίευσης της προκήρυξης για την επιλογή πιστωτικού ιδρύματος για την συγχρηματοδότηση και υλοποίηση του προϊόντος αυτού.

Για το συγκεκριμένο προϊόν έχει ολοκληρωθεί η αποστολή προς το ΕταΕ, εγγράφως, της επίσημης θέσης του Υπουργείου Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας, ότι η χρήση του προϊόντος αυτού δεν αποτελεί κρατική ενίσχυση κατά την έννοια των κοινοτικών κανονισμών.

JESSICA

Στο πλαίσιο της JESSICA (Κοινοί Ευρωπαϊκοί Πόροι για Αειφόρες Επενδύσεις στα Αστικά Κέντρα - Joint European Support for Sustainable Investment in City Areas), το ΥΠΟΙΑΝ μετά από διαπραγματεύσεις με την ΕΤΕπ προχώρησε στην υπογραφή Μνημόνιου Συνεργασίας για την ενίσχυση της συνεργασίας στη χρηματοδότηση επενδύσεων που προάγουν την αειφόρο αστική ανάπτυξη.

Η πρωτοβουλία αυτή παρέχει στα κράτη μέλη της ΕΕ και στις περιφέρειές τους τη δυνατότητα να χρησιμοποιούν μέρος των ενισχύσεων που λαμβάνουν μέσω των διαρθρωτικών ταμείων της ΕΕ, για να επενδύουν, υπό μορφή επιστρεπτέων χρηματοδοτήσεων, σε έργα που εντάσσονται στο πλαίσιο ολοκληρωμένων σχεδίων για την προαγωγή της αειφόρου αστικής ανάπτυξης. Η πρωτοβουλία JESSICA στοχεύει στη στήριξη επενδυτικών προγραμμάτων και έργων για την αστική ανάπτυξη. Στόχος της JESSICA είναι η κινητοποίηση κεφαλαίων για τη χρηματοδότηση ολοκληρωμένων δράσεων αστικής ανάπτυξης με πιλοτικά προγράμματα να προβλέπονται για την πρώτη περίοδο σε επίπεδο ΟΤΑ. Ανώτερος στόχος είναι η ανάπτυξη αστικών κέντρων και η παροχή νέων θέσεων εργασίας. Οι ενισχύσεις θα χορηγούνται μετά τη σύνταξη Ολοκληρωμένου Σχεδίου Αστικής Ανάπτυξης, όπου θα προτείνεται η υλοποίηση έργων με χαρακτηριστικά παρέμβασης ολοκληρωμένου χαρακτήρα (ενεργειακά δίκτυα, κυκλοφοριακές ρυθμίσεις κ.ά.).

Στο Μνημόνιο εκφράζεται η πρόθεση χρησιμοποίησης της πρωτοβουλίας JESSICA (Joint European Support for Sustainable Investment in City Areas - Κοινή ευρωπαϊκή υποστήριξη για βιώσιμες επενδύσεις σε αστικές περιοχές) για τη χρηματοδότηση νέων επενδύσεων με αειφόρο προσανατολισμό.

Η πρωτοβουλία αναπτύχθηκε από κοινού από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και την ΕΤΕπ, σε συνεργασία με την Τράπεζα Ανάπτυξης του Συμβουλίου της Ευρώπης, με σκοπό την προώθηση των βιώσιμων επενδύσεων και της ανάπτυξης σε αστικές περιοχές, με τη στήριξη των διαρθρωτικών ταμείων της ΕΕ. Το Μνημόνιο προβλέπει τη δημιουργία ενός κεντρικού ταμείου για τη JESSICA.

Το Υπουργείο και η ΕΤΕπ θα εργαστούν από κοινού για τον καθορισμό των έργων αστικής ανάπτυξης. Στην Ελλάδα σε αυτή τη φάση, προβλέπεται να διατεθούν στην πρωτοβουλία JESSICA περίπου 100 εκατ. ευρώ από τα επιχειρησιακά προγράμματα των διαρθρωτικών ταμείων. Στο αμέσως επόμενο χρονικό διάστημα θα ολοκληρωθούν οι διαπραγματεύσεις για την υπογραφή της σχετικής Συμφωνίας χρηματοδότησης ανάμεσα στην Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων και το ΥΠΟΙΑΝ. Επιπλέον θα προσδιοριστούν με σαφήνεια οι όροι σύστασης και λειτουργίας των Ταμείων Αστικής Ανάπτυξης και θα ξεκινήσει συνεργασία με το Υπ. Περιβάλλοντος και τις περιφέρειες για την περαιτέρω εξειδίκευση των δράσεων.